15

DE CURATIONE MORBORUM HYPOCRATICA, NATURA MONSTRANTE VIAM.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

QUAM

DECRETO, AUTHORITATE, CONSENSU

Perillustrium, Magnificorum, Spectabilium, Clarissimorum & Excellentissimorum Virorum Reverendissimi, Perillustris, ac Magnifici Domini Universitatis

RECTORIS,

Illustrissimi, Magnifici, ac Clarissimi Domini Domini Inclytæ Facultatis Medicæ

PRÆSIDIS,

Perillustris, Spectabilis, ac Excellentissimi Inclytæ Facultatis Medicæ Domini

DECANI,

Venerabilis Domini Senioris, D. D. S. C. M. Consiliariorum, Archiatrorum & Clarissimorum, D. D. Professorum adeoque totius amplissimi D. D. Medicorum Collegii,

IN ANTIQUISSIMA, AC CELEBERRIMA UNIVERSITATE VINDOBONENSI,

Pro consequenda suprema Doctoratûs Laureâ publicæ Disputationi committit.

AUTHOR & DEFENDENS,

HENRICUS NEPOMUCENUS CRANTZ,

Belga Luxemburgus, AA. LL. & Philosophiæ Magister, & Saluberrimæ Medicinæ pro Supremâ Laurea Candidatus.

Disputabitur M. DCC. L. Mense Die

VIENNÆ AUSTRIÆ, typis Gregorii Kurtzböck, Universitatis Typographi.

Scientiarum sicuti Rerum humanarum pæne omnium, præcipua in incunabulis ponenda custodia est.

Barclai.

* IN primitiva Medicina, omne medendi fundamentum in juvantibus & nocentibus ponebat antiquitas, dein exacta deſcriptione morbi, hujus decurſus, Remedii, hujus uſus, naturæ & hujus motus, conquievit, abſolutum. Quid addidimus? quid auximus? in augendo Remediorum catalogo, in concinnando horum ſuperbo titulo, ubique Laboratum eſt, nihil autem factum; nam præter quædam quæ invenit ignarum vulgus ex 15000. plantarum diverſis ſpeciebus, quæ hodie inventæ ſunt, quid ſcimus plusquam illi? nec adhuc curamus felicius quantum tamen viginti & amplius ſæculorum (quot adivino ſene ad nos uſque numerantur) labor, experimenta exercitatio, inventa Remediorum auctus numerus, ſpem facere potuiſſent; hæc dum mente diu volverem, dicam quid cogitarim,

In curatione Morborum tria conſideranda ſunt, Morbus, Natura, Remedium, morbus quid lædat, hujus diverſum tempus, & genium, natura quomodo ferat, hujus diverſæ vires & viæ, Remedium quid agat, hujus diverſum auxilium, & effectus, his ex doctrinâ Hypocraticâ poſitis, ut demonſtratis, dico ex eodem fonte.

* Primum Theſeos membrum omiſſum alia forte occaſione dabo.

Morbus non ſemper indicat ablationem ſui.

QUoties non moleſte ſedula nimis medicina, lethale evadit auxilium, dum nulla verum eſt pharmacon. Itaque ſiquidem adfuerit morbus, non is ſtatim tollendus eſt, ſed videndum, quid lædat, quomodo natura ferat, quid boni quid mali alat, in epid. dixit Hypocrates *ab aliis magnis morbis liberat quartana* & alio loco magis ſe explicans habet *quartana ſolvit epilepſiam.* An igitur in epileptico ſtatim ſuffocanda? an puero ſæpius convulſo incidentem quartanam mox tolles? dixit tamen aph. (α) *A quartanis correpti a convulſione non admodum corripiuntur, ſi vero prius corripiantur & dein quartana ſuperveniat, liberantur* in epid. (β) *hæmorhoidarios neque pleuritide, neque peripneumoniâ, neque phagædenâ, neque furunculis, neque thermintis, neque leprâ, forte neque aliis corripi aſſerit Hypocrates*, an igitur in his morbis ſi adeſt ſiſtenda hæmorhois? aut plane abigenda? an non potius ſi abeſt in iisdem cum judicio ſollicitanda? pleuritides peripneumoniæ graſſentur epidemice, ut obſervatum lego, hæmorhoidario fluat hæmorhois eodem tempore, an non in prophulaxin epidemici mali permittenda? Certe debes, niſi publicam ſanitatem palam decoquere velis, quin ipſe Hypocrates, hæmorhoidas ex integro ſanari ſemper damnat, licet & diuturnæ & laborioſæ ſint aph. (γ) habet, *diuturnas hæmorhoïdas curanti niſi una ſervata ſit, periculum ne Hydrops ſuperveniat aut Tabes*, aut etiam aliud grave malum, ut Teſtatur hoc caſu in epid. (δ) *quum Alcippus hæmorhoidas pateretur, curari prohibebatur, curatus, in inſaniam incidit*, & (ε) *Eudemus lariſſeus in hæmorhoidum fluxu, præpoſtere curatus, febre & canero mortuus*, ergo etiam evacuatio morboſa ſtatim ſiſtenda non eſt, in rei veritatem alium adhuc caſum narrat. (ζ) *Abderæ mulieri in pectore carcinoma obortum eſt & ex papillâ, ſubcruenta ſanies fluebat, interceptâ vero*

(α) 70. Sect. V. (β) Lib. 6. Sect. III. (γ) XII. Sect. VI. (δ) Lib. IV. Text. LI. (ε) epid. Lib. V. (ζ) epid. V. Text. LII.

vero fluxione mortua est, empyricus igitur ſit qui audito morbo præſcribit Remedium, & febrem quibusdam relinquere aut alium morbum Hypocratici judicii eſt & magni viri, & hanc methodum ridere, ignari & Hypocratici nomins Cecropidis,

Morbo ſæpe Remedium morbus eſt, & ſiculi Remedium donec ſanitas redit continuandum, ita morbus in hoc caſu Remedium donec priorem vicerit relinquendus.

PRo valetudine eſſe dixit Hypocrates (η) *diſtenſioni nervorum febrem accedere & tremorem fieri*, *oris diſtenſionem etiam alvo citâ finiri* monuit Celſus, quin etiam legitur (ϑ) *pulmonis inflammationem vesti in abſceſſum, qui ſuppuret pone aures & in partibus inferioribus, & ſic morbum ſolvi.* An igitur his abigenda febris convulſionis Remedium, an ſiſtenda alvus, an reprimenda facta ad aures vel partes inferiores metaſtaſis, certe non, nec eſt curanda validis excitantibus hæmorragiæ ſuperveniens λειποθύμιη. Quum moneat ipſe Hypocrates (ι) ἀιματως Φλεϱων σαβιέες πλειποθύμιη. Eſt etiam ubi peſſimum Symptoma ſingultus & ructus bona ſunt, ut Hyſtericis; (κ) de morbis iterum agens Hypocrates docet quomorbo medicamentoſo apoplexia ſolvatur: (λ) *dolor repente caput prehendit ſtatimque vox ceſſat ac ſui impotens eſt hic intra 7. dies niſi eum febris prehendit interit.* Qualis autem ſit ſolutoria apoplexiæ febris patet ex Græco dicit enim ἢν μὴ πύϱ επιλαϐε, πύϱ autem επιλαϐε in epid. dum ægrotorum caſus narrat ſæpius habet, & pro febri magna valida, vehementi, vehementiſſima, ponit, patet id iterum ex alio in porreth. loco, ubi dicit de apoplexia agens ᾿σπιπύϱετΓήναντιχϱονιως *adveniente febri lenta, mortifera*, febrim illam mortiferam etiam vocat βλεχϱον πυϱετον χλιαϱον. Galenus, an igitur apoplectico febrim, πύϱ ignem tolles an lentam in validam magnam non mutabis, certe quod naturæ

(η) Aph. & coacis. (ϑ) de judicat. Cap. VII. (ι) Epid. Lib. VI. Sect. VII. (κ) Wucherer Semciot. pag. 6. (λ) Lib. II. Cap. II.

turæ non licuit id facere per auxilia Medico ad imitationem naturæ bene agentis ſæpe eſt neceſſe.

Sæpe eſt inducendus alius morbus ut prior ſolvatur.

NOnne pro valetudine eſſe dixerat Hypocrates diſtenſioni nervorum febrem accedere, verum ſi febris jam adeſſet, quid foret faciendum? conſilium dat in coacis (μ) *convulſionem ſolvit febris acuta ſuperveniens ſi vero prius fuit jam exacerbata* & ut addunt interpretes vel ſponte natura vel convenientibus medicamentis alio iterum in coacis loco (ν) *convulſionem ſolvit febris acuta ſuperveniens, ſi vero prius fuit jam exacerbata juvat quoque Urina ὑαλοειδὴς multa effuſa & fluxus alvi.* Notandum autem eſt quod de Urinæ & Alvi profluvio non dicat λύει ſed tantum ὠφελέει licet tamen plus Alvi quam Urinæ profluvio tribuat ut videtur in eisdem coacis: *repentinarum convulſionum remedium eſt febris & alvi fluor;*

In febribus lentis quæ ſine remiſſione tenent & in illis in quibus neque cibo neque medicamento locus hoc unicum ſuper voluit eſſe Celſus ut febrim medicus mutet & aliam inducat & ſic ſæpe febris per febrim curanda eſt, Hydropico etiam febrim inducere ſic & aliquando podagrico paralitico apoplectico & epileptico eſt neceſſe, in chloroſi gratiſſimis aromatibus cum cabybe datıs materiem morbi coquendam voluit Galenus. Vulnerandas externas capitis partes aut etiam urendas ad ſanandam epilepſiam voluit Tulpius, nonne & ira & vehemens animi affectus paralitico ſæpe præſidio fuit, ut docuit Illuſt. L. B. Van-Sviten. (ξ) Hujus rei veſtigium jam habetur apud Hypocratem, (ο) *in crurum impotentia diligentia adhibenda eſt ut excandeſcentia inducatur, cum caloris reparandi tum affuſionis humorum conciliandæ gratia, lætitia quoque & terror & hujusmodi pathemata.*

Alia

(μ) IX. Cap. XIV. II. & etiam epid, I. (ν) IV. Sect. II. (ξ) In inſtitut. I. curſos. (ο Lib. 2. epid. Sect. IV. Text. 2.

Alia eſt ejusdem morbi curatio pro diverſitate ſtadii quod morbus decurrit.

PLeuritis inflammatoria aliter curatur quam ſuppurans, ſuppurans aliter quam ſuppurata & rupto absceſſu empyema q. e. d.

Eſt etiam Tenendum morbi genium.

ESt ubi, quâ methodo, currente anno ægrotos liberas, eadem ipſa anno jam vertente in eisdem morbis e medio tollas, nonne iterum fatetur alio loco noſter Sydenhamus, ſe fruſtra febri continuæ incidens coma medicamentis ſollicitaſſe, menſis ſpatio a natura absque Remedio fuiſſe digeſtum & ſanatum.

Conſideranda eſt Natura in morbis conſiderandæ ejus vires & viæ.

INde quæcunque eſt Hypocratico nomini æternitas nata videtur, in quo igitur maximo ſimillimus Hypocrati eſt Medicus, nonne in eodem, in eodem tamen eſt illi hodie quam maxime diſſimilis, dixerat epid. 6. Νούσων φύσιες ἰητροί, de Medico naturæ miniſtro jam apud alios ubique exaratum, ſcriptum, clamatum, nihil autem factum, eſt ne tamen bene ſimplicius quidquam, quam obtemperare naturæ ut ei imperare diſcamus? deficientis vitæ vires erigere & furentis in ſua damna impetus temperare? Obſervare quo natura vergat, quo materiem morbi in variis morbis deponat, per quas vias coctam eliminet, nonne poſt Hypocratem, Hypocratici viri Sydenhamus & Boerhavius de juſto febrium moderamine tantum loquuntur, ſpectant naturam agentem, auſcultant coquenti, ſtimulant dubiam inertem, juvant per conſueta du-

centem

centem coctum, adſunt labanti, concocta morbi materie vincentem naturam ſed tamen a certamine feſſam, calidioribus ſtimulaſſe videas, jam vinum, aromatica exhibere quæ ante propinare ſcelus; nec in contrarium facit qui apud Hypocratem locus habet, *quæ judicantur aut judicata ſunt, non ſunt movenda*, quod quidem verum eſt, ſi natura ipſa ſibi ſatisfaciat & ſufficiat & quod incæpit valide exequatur non autem ſi dubia anceps & quaſi ab opere laſſata videtur, tunc enim juvanda eſt, uti etiam ſi quodam quaſi errore materiem criticam in loca minus convenientia depellit aut deponit. Quin tunc conſilium dat Hypocrates his verbis: *revellenda ea ſunt quæ quo non oportet repunt ſi autem quo convenit iis viam ſternere oportet ut ſingula eo vergant*, quid? Quod & venam cocta morbi materie in epid. ſecarit.

Iterum ſcriptum eſt apud galenum ex Hypocrate morbos parvos ſolvi, magnos judicari, quosdam morbos per certas vias terminari conſtans obſervatio eſt, an igitur & morborum horum (impeditâ forte nimis naturâ aut hac etiam dubiâ & inerti & horum ſolutionem per conſueta loca non movente,) judicatio ſeu ſolutio per eadem tentanda non eſt, quum tamen obſervemus ſæpiſſime in morbis naturam per hanc viam materiem morbi eliminare de corpore. Lethargum gravem eſſe morbum dixit, Hypocrates; intra 7. dies ægrum e medio tollere enunciavit, quos ſi ſuperat habet lib. 2. de morb. ſanus evadit ὑγιὴς γίνεται, ſæpius autem dicit ἐμπύος γίνεται ut in eodem lib. 2. de morb. & coacis, quæ igitur lethargicis ex obſervato Coi cura? natura viam monſtravit, nec fallor, dicit enim, lib. 3. de morb. *lethargus ſi prehenderit huic quidem admodum exiguæ vitæ ſpes eſt, efficiundum tamen ut plurimum ſpuat & calefiat*, hoc in materiæ concoctionem illud ad coctæ eductionem facit; mihi equidem varia Hypocratis loca combinanti, lethargus ſimul affecti aut ſaltem brevi afficiundi durante hoc ſtatu, pulmonis, morbus videtur, & peripneumoniæ humidæ ſimilis,

lis, licet de vomicâ capitis dictum Hypocratis interpretetur magnus Jacotius, *tussit enim & sopor illum tenet & cum moriturus est multum liquidum per os egerit* infarcti pulmonis indicio, in porrethicis & coacis idem evidenter testatur dicens *dolor pectoris firmatus cum torpore malus*;

Ab abscessu quocunque Thoracico notum est fieri empyema sed docet senex quandoque purulentâ obortâ alvo illud solvi, cur igitur cæteris paribus nullo apparente naturæ motu, per alias vias, materiem morbi eliminantis, non darentur lenia alvum laxantia? & his non sufficientibus, quum & per sputa sæpe solvatur expectorationem promoventia, quin ipse Hypocrates naturæ in morbis familiaris, dicit, (π) *empuicis cibos alvum laxantes dare oportet, & ubi principium morbi non amplius fuerit, exscreationem promovere & tussim excitare*, Coi vestigia fideliter premens Baglivius, observavit, in aere Romano, pectoris morbos per inferiores partes solvi sæpissime, hinc dicit *in pectoris morbis semper ducendum est ad Urinæ vias* & ulterius probare volens consensum harum partium dicit nonne & in pulmonis abscessu metastasin ad inferiora sperare jubet Hypocrates? & in uteri hæmorragiâ ad mammas magnam cucurbitulam applicandam suadet idem; hinc Hypocraticarum veritatum instructus, & naturæ in his morbis ductus, peritus, dicit de pulmoniis agens quacunque die exspuendi & spirandi difficultas successerit, statim duo magna vesicatoria applicanda tibiis sunt, quia in his morbis tumores ad pedes boni, naturâ monstrante viam, & in genere *superiorum partium dolores inferioribus solvuntur*, ut habet in epid. (ϱ)

In morbis capitis cur opthalmiâ Laborantem medicamento antiphlogistico ad levem diarheam non purgares? utique *omnis dejectio lippienti prodest*, (σ) cur huic & anginoso venam non se-

B cares

(π) In lib. de locis in homine. (ϱ) Lib. 2, Sect. VI, Text. VIII. (σ) Cap. VII, de judicat.

cares dixit in epid. (τ) *anginam & lippitudinem V. S. ſolvit*, cur maniacis melancholicis nephriticis, Syderatis, & quibus bonæ hæmorhoides (υ) non excitarentur? dixit Galenus (φ) *melancholiam non ſolum incipientem hæmorhois prohibuiſſe viſa eſt ſed etiam jam factam curaſſe & lienem induratum, imo & varices hos morbos curant, podagrasque & arthritides diſcutiunt*; in coacis. *Quæ apoplecticis veniunt hæmorhoides ſalutares* enunciavit Hypocrates, an igitur hæ non ſollicitandæ? ſi ab his ſuppreſſis delatus per metaſtaſin ſanguis in caput, apoplexiam fecerit, verum quidem eſt, quod ly *veniant* hic criticam evacuationem ſignificet, tamen habet Duretus etiam illam hic intelligi, quæ artificio fit medici, ad imitationem naturæ comparato, duce judicio, & comite experientia, quod confirmatur ex alio Hypocratis loco, in eisdem coacis, *ex hæmorhoide quantumvis parum aut parumper apertâ, obortæ vertigines paraplecticum quid piam* i. e. leviorem apoplexiam παρα enim Græcis levius quiddam dicit, *ominatur, ſanat autem venæ ſectio* quæ ad imitationem naturæ a medico facta, ſanguini per conſueta & aperta hæmorhoidalia effluenti vicaria ſubſtituitur, nonne & tum prodeſſet artificialis hæmorhoidum apertio, per frictiones, ſuctiones, inciſiones, concitata, quod evidenter patet, ex alio in coacis loco, ubi lego. *Ex hæmorhoidibus parum ſtillantibus vertigines ſiderationes melancholiæ &c. quibus venæ ſectione præveniendum at & Hyrudinum applicatione* talia plura Hypocratis loca ſunt, ubi artificio naturæ analogo, divinus ſenex id facit quod impeditæ naturæ non licet; dicit in coacis, *qui ſtatis intervallis ſanguinem fundunt*, ſeu per menſes nares hæmorhoidas, alvum aut alias vias, *ſiticuloſi, ſiquidem non effuderint ſanguinem epileptici moriuntur* hic autem non vult Hypocrates, illos ſemper epilepticos fieri debere, & dein mori, utique & inſanos fieri dixit, ut contigit alcippo, & mutos, & aphonos, & convulſos, & alio gravi morbo obnoxios, in coacis

(τ) Lib. 2. Sect. VI. Text. V. (υ) Aph. XI. Sect. VI. (φ) Lib. VI. epid. comment. VI. Tom. XI. chartherii.

coacis *quum quis repente mutus fit venarum interceptione corpus laborat.* Verum hic de evacuatione ſuppreſſa agit Hypocrates, aut nata inde vel alia occaſione plethora, ſed en dat remedium *aphoniam febris expertem, Venæ ſectio ſolvit;* ſic *profuſa narium hæmorragia* aut alia evacuatio quæcunque *ſuppreſſa adducit convulſionem,* aut alia etiam mala *ſanat autem venæ ſectio* (χ) & in genere, *qui a repletione morbi naſcuntur, evacuatione ſaneſcunt.* (ψ) Et *qui ex evacuatioue gignuntur ſanat replectio,* (ω) ſic *mulieri menſtruis deficientibus* poſita tamen plethora *ſanguis e naribus fluens bonus,* (α) & hæc evacuatio ſiſtenda non eſt quum bona ſit obſervato Hypocratis, ſed nonne, mulieri menſtruis deficientibus, poſita plethora venæ ſectio, ſi evacuatio a natura inſtituatur nulla, bona, quia hac naturam imitata morbum ſolvit, ut video confirmatum (β) *menſtruis deſinentibus ſanguis redundans detrahendus ut plethora ſolvatur* ſic iterum (γ) *mulieri* ob eandem cauſam *ſanguinem evomenti menſtruis erumpentibus ſolutio fit,* nonne & Venæ ſectione in inferioribus facta, ſolutio fieret, ſi erumpendorum menſtruorum nullum medico foret indicium, ex ratione priori; muliebria autem in morbis quiddam hæmorragiæ ſimile habere, quod morbos ſolvat, ut hæmorhois, patet ex caſibus quos narrat Hypocrates (δ) *Hyppoſtrati uxor ex tumore Hypochondrii diuturnam quartanam & menſium ſuppreſſionem ſequente febricitavit, levata eſt ſudore & menſium multo profluvio,* (ε) *moroſa mulier ex melancholia multum delirans cum febre, ſudore multo copioſo, & tandem profuſis circa criſin menſtruis ſalva judicata fuit,* nonne & *lariſſæ virgo* ægroto 12. (ζ) *a plethora febre ardente detenta ſexta die ſanguinis per nares hæmorragiâ, ſudore, & menſtruis prodeuntibus convaluit,* & alia iterum (η) *virgo a manus dextræ & cruris ſiniſtri ſyderatione per menſtruorum fluxum liberata fuit,* quod mirum non videtur quum dicat in coacis *ſyderatis hæmorhoides ſuperverientes bonum,* ergo &

 men-

(χ) Coacar. II. Cap. 13. Lib. 2. (ψ) Sect. 2. aph. 22. (ω) Eadnm Sect. (α) Sect. V. aph. 33. (β) Lib. de ſterilibus. (γ) Sect. V. aph. 32. (δ) Lib. 2. epid. Sect. 3. Textu 23. (ε) Lib. 3. epid. ægroto undecimo. (ζ) Lib. IV. epid. (η) Lib. 2. epid.

menstruorum evacuationes, quum etiam solutoriæ sint, ut patet ex prioribus casibus, evidentissime autem ex lib. 2. prædict, *virorum & virginum fædum colorem solvit hæmorhoidum & menstruorum fluxus.* Patet igitur & has evacuationes magnam habere in morbis vim, non temere esse sistendas, quin cum judicio in his esse sollicitandas.

Nonne ut in dentitione infans febre aut convulsione non rapiatur diarheam excitare non adeo ineptum? quum hac presente febres & convulsiones accidant rarius, si absit sæpissime. (ϑ) De cæphalalgiâ Biliosâ & aurium dolore cum febre & delirio agens Hypocrates, (ι) dicit *nisi aqua vel pus per aures, os, nares, effluxerint, non servari ægrum.* Quid igitur in tali casu medelæ? an ut aqua effluat, pus conficiatur, & rumpatur pure facto abscessus, & per has vias trahatur, incumbendum? & sic naturam per consueta evacuantem prævenire, adjuvare, determinare; vera dixi, *utre enim coriaceo, fomentandas has partes* vult Hypocrates, *& ægros tempestive congruis*, quod notandum *tractandos.* Legite totum Caput 4. lib. 2. de morb. ubi affectus, a capite repleto ortos, pertractat, natura monstrante viam, dixit Celsus. *Nihil plus adversus surditatem est quam Biliosa alvus*, in hanc rem in coacis, Dureti (κ) legitur. *Surditas alvum sistit, hinc ea curatur dum biliosa alvo prorumpunt*, & alio iterum loco. (λ) *Sicut in febre surditas alvum sistit, ita surditatem natam a febre alvi profluvium & hæmorragia exolvunt*, de judicat: Hypocrates. (μ) *Quibus in febribus aures obsurduerunt hos non soluta febre insanire est necesse, solvit autem sanguis e naribus fluens, aut biliosa, alvus effundens, aut dysenteria, aut coxendium, aut genuum dolor, suceedens.* An igitur ad hæc attendendum non est? Tum ut cum judicio, arte eveniant, tum ut sponte evenientia perperam non sistantur, quum illa *judicatoria sint judicantia* non alii morbi; & in his casibus ad imitationem naturæ jam forte impoten-

(ϑ) Lib. de dentitione. (ι) Lib. 2. de morbis. (κ) pag. 109. (λ) pag. 114. (μ) Cap. VI.

potentis & oppressæ, de veteri more sanguinem fundere, alvum ducere, est necesse; iterum in variolis sputatio ex observato Sydenhami undecimâ die cesset, uti etiam faciei tumor, quod si manuum tumor, non suboriatur, multum lethale esse, observavit idem, an igitur & hæc convenientibus ante illud tempus, & illo ipso tempore, sustinenda non est? & manuum tumor, jam 10. die spongiis vaporosis non juvandus.

In morbis primarum viarum dixit Celsus, *bono sunt lienosis tormina, ipsa febris etiam sæpe præsidio est*, in aph. (ν) Hypocrates *lienosis dysenteria succedens bonum*, an igitur lienosis, quandoque tormina inducenda non sunt? an etiam non febris, aut an hæc arte inducta vel sponte obvenientia, depellanda; tormina autem illa longa esse non vult Hypocrates in coacis, *dysenteria lienosis quidem non longa utilis, longa vero pestifera*, quomodo autem per malorum seriem ad mortem ducat & tandem pestifera evadat deducit in aph. (ξ) *qui lienosi dysenteriâ corripiuntur iis oborta longa dysenteria, Hydrops aut lienteria succedit, & intereunt.* Quin & Venæ sectio & alia adhuc illis remedia sunt, habetur (ο) *splenis tumores hæmorragiâ, abscessibus, & copiâ Urinæ solvuntur*, confirmatur id Hypocratis casibus. (π) *Salvatella in lienis oppitulatione sua sponte aperta fuit, & ægrotus convaluit:* & (ϱ) *Pericles lienosus febre acuta cum stillicidio naris sinistræ prima die, Urinâ vero crassâ albâ, & sudore, quartâ judicatus.* Sed & longo alvi profluvio correptis medelam adfert in aph. (σ) *longo alvi profluvio laboranti spontanea succedens vomitio solvit*, at in commentariis dicit Galenus, & medicum hanc imitari oportere, non autem adeo cito supprimendam adstringentibus dysenteriam vult Hypocrates, quum dicat in coacis, *dysenteria intempestive suppressa febrem & abscessum in abdomine facit*, confirmatur id observato ab Hypocrate casu, in epid. (τ) habet *Leambio in dysenteriâ pharmaco ad-*

(ν) Aph. XLVIII. Sect. VI. (ξ) Aph. XLIII. Sect. VI. (ο) epid. 2. (π) Ibidem. (ϱ) epid. 3. (σ) Aph. XV. Sect. VI. (τ) Lib. 4. epid.

adstringente ante tempus curato, humerus & pars sedis sinistra suppurata fuere. De lienteria habet, (v) *diuturnis lienteriis ructus acidus obortus, antea nequaquam factus, bonum signum, quale Damanetæ contigit.* Similia autem & medico tentanda insinuat, sermonem prosequens: *fortasse etiam arte parere licet, & enim hujusmodi perturbationes, mutationes excitant, fortassis etiam ructus acidi lienteriam solvunt?*

De podagra agens in sua praxi celeberr. Boerhavius dicit, *nihil autem in hoc morbo damnosius, quam impedire materiæ podagricæ, jam adultæ nec alio modo tuto eductæ, vel concoctæ defluxum, ad sua loca, maxime quidem dolentia, minime autem periculosa*, similia observans Magnus Duretus habet (φ) *qui circa coxas, & lumbos, & inferiores partes, oborti dolores, si ad viscera transierint, relictis coxis lethales.* Ut id idem evidenter testatur Hypocratis casu, qui sic habet. *Tertia die coxendicis quievit dolor, mentis autem invasit perculsio, atque jactatio, plurimum murmur, 4ta die crudelissime circa meridiem obiit*, quod certe ad rectam horum morborum medendi methodum, non exiguum facit momentum, argumento ex errore naturæ vel medici desumpto, unde similes depositiones turbandæ non sunt; quin, si retrocedere contingat, ad imitationem naturæ, ad locum antea affectum derivationem, sollicitant Hypocratici, quum materiam prius translatam, jam iterum a natura ad priora loca depulsam, ægrum omni periculo eximere observatum semper sit, ut & Hypocrates reliquit epid. (χ) ubi ægrorum casus narrat, hunc habet, *alter eodem tempore vera typhomania correptus ubi ad coxendicem iterum dolor venit quievit.* τύφομανια autem est ex phrenitide, ut & lethargo, mixta affectio, seu delirus lethargus, aut stupidum, lethargicum, delirium. τύφος enim stuporem significat, unde τυφώδης stupore affectus dicitur Hypocrati. (ψ) Falso autem quædam exemplaria τυφλώδης τυφλωμανια habent. Alia ite-

(v) Lib. 2. epid. Sect. 2. Text. XXIII. (φ) pag. 41. coacar. (χ) Lib. 4. Textu IX. (ψ) Lib. 4. morb. popul.

iterum significatione, τύφωδες febres, apud veteres invenio, απο τε τύφεθαι, a fumigando, unde & has fumosas dixere, ut horum monumenta evolventi patebit.

Nonne & sic podagram, ileon, ascitem, anasarcam & infinitos alios ex Hypocrate morbos, natura monstrante viam, attenti tollere possumus? quos si medicamento aut empyrico, aut studioso, obedire contingat, in Hypocrate vix non semper habes curæ rationem, naturam indicem, sic quibus justo plus ex naribus fluit sanguinis in febre die judicatorio, quid medelæ ferres ut tamen ab hæmorragiâ ægrum servares, servavit Meteonem Hypocrates, (ω) quod mulieri menstrua nimia profundenti auxilium, dat aph. 50. Sect. V. Hypocrates.

Considerandum quid agat Remedium hujus auxilium & effectus.

REmedium an detur infallibile, an immortale, jam non disputo, hoc volo, morbi cognitionem, inventionis applicationis remediorum maximum esse principium; & quum hoc Thesis membrum, aliis multum dilucidatum sit, plus non dicam.

Convertenda sæpe est medendi ratio ad affectus originem.

GAlenus juveni deperditum trium digitorum sensum, ac motum, non manui sed septimæ colli vetebræ origini, utpote applicatis medicamentis, restituit, quem alii frustra cruciarant, (α) plura adhuc axtiomata addere possem, Hypocratici studii vero utilitatem, satis his probavi, & hoc catholicum, quod cum divino sene, toto hoc opere, Belga sanxi fœdus, si vobis probatur, tenebo semper, renovabo quotidie, ab ejus lectione exordiar, nunquam

FINIAM.

(ω) Lib. 1. epid. ægroto VII. (α) Lib. 1. de locis affectis.